

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 5559 สบค
วันที่ 5 มิ.ย. 2559 11.40

ନି ଧର ଚାଲିଯାଇ ଥିବ

กระทรวงยุติธรรม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น ๘

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

☞ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย (เรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวและทำร้ายร่างกาย)

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๓/๖๐๒๒ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๕๘ จำนวน ๑ ฉบับ

แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ เกี่ยวกับการรับตัวผู้ต้องหา

๒. หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ยธ ๐๗๐๘.๔/๑๔๕๐ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑ ฉบับ
เรื่อง คำชี้แจงแนวทางปฏิบัติในการดูแลรักษาผู้ต้องขังป่วย

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบ ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานการพิจารณาคำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอ ในการปรับปรุงกฎหมาย (เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่า ถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวและทำร้ายร่างกาย) มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ และต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รับทราบรายงานฯ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณา หรือ ผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวมแล้วส่งให้สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป นั้น

กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมไชยานุกิจ ชั้น ๓ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งสามารถสรุปผลการพิจารณาและผลการดำเนินการได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ต้องหาถูกซ้อมทรมานฯ ขณะอยู่ในความควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ทหารตามกฎหมายและการพิจารณาโทษตามกฎหมาย รวมทั้งให้มีการเปิดเผยรายชื่อบุคคลที่ถูกควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัว กระทรวงกลาโหมไม่มีข้อขัดข้องต่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงและลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย เนื่องจาก ในทางปฏิบัติ หากพยานหลักฐานปรากฏว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง จะมีกระบวนการตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญาและดำเนินการทางวินัย

/ตามกฎ...

ตามกฎหมายของฝ่ายทหารอยู่แล้ว สำหรับการจับกุมและควบคุมตัวเป็นระยะเวลา ๗ วัน ตามกฎอัยการศึก นั้น ไม่สามารถเปิดเผยรายชื่อบุคคลที่ถูกควบคุมตัวและสถานที่ควบคุมตัวได้ เนื่องจากเป็นเรื่องที่อาจกระทบ ต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ อย่างไรก็ตาม การควบคุมตัวตามระยะเวลาดังกล่าวเป็นไปเพื่อ การสอบถาม หรือ ตามความจำเป็นของทางราชการทหารเท่านั้น

๒. ข้อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาระเบียบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่รัฐ เกี่ยวกับการจับกุม หรือ ควบคุมตัวบุคคล ตลอดจนสร้างกระบวนการ หรือ กลไกต่างๆ เกี่ยวกับการตรวจ ร่างกายผู้ต้องหาเพื่อให้มีหลักฐานทางการแพทย์ หรือ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และให้มี การฝึกอบรมความรู้ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายควบคู่กับหลักสิทธิมนุษยชน ที่ประชุม มีความเห็นร่วมกันว่า (๑) แนวปฏิบัติในการจับกุม หรือ ควบคุมตัวบุคคลนั้น มีกำหนดไว้ชัดเจนในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอยู่แล้ว (๒) ควรมี การศึกษาและกำหนดระเบียบปฏิบัติให้ทุกหน่วยงานมีการตรวจร่างกาย และบันทึกสภาพร่างกายโดยแพทย์ ก่อนการควบคุมตัวเพื่อเป็นมาตรการป้องกันการทรมานฯ เพราะปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่มี ข้อกำหนดให้ตรวจร่างกายผู้ต้องหาโดยแพทย์ แต่มีเพียงการตรวจสอบสภาพร่างกายเบื้องต้นทั้งก่อนและหลัง การจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น (๓) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างการหารือร่วมกับสถาบัน นิติวิทยาศาสตร์ คณะกรรมการกาชาดสากล (International Committee on the Red Cross: ICRC) และ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) เพื่อจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับเทคนิคการตรวจพิสูจน์ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อหาร่องรอยของการทรมานฯ ตามแนวทางของพิธีสารอิสตันบูล (Istanbul Protocol) (๔) ทุกหน่วยงานยืนยันว่ามีการฝึกอบรมความรู้ด้านการปฏิบัติงานตามกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่ อย่างสม่ำเสมอ และมีการบรรจุประเด็นสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในทุกระดับอยู่แล้ว

๓. ข้อเสนอให้กรมราชทัณฑ์จัดให้ผู้ต้องหาแรกเข้าได้พบแพทย์ซึ่งเป็นกลางและเป็นอิสระ เพื่อตรวจร่างกายและจิตใจผู้ต้องหา พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ บันทึกการตรวจพบบาดแผล พร้อมทั้ง สอบถามและบันทึกสาเหตุที่ทำให้เกิดบาดแผลไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อไว้ในบันทึก ตรวจร่างกาย รวมทั้งให้สิทธิแก่ผู้ต้องหา หรือ ญาติ หรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา สามารถขอทราบผล การตรวจร่างกายผู้ต้องหาได้ กรมราชทัณฑ์ไม่มีข้อขัดข้องกับข้อเสนอฯ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์มีกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ซึ่งกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรับตัวผู้ต้องหามาให้มิมีเจ้าหน้าที่ หรือ แพทย์ตรวจ ร่างกาย และมีหนังสือกรมราชทัณฑ์ที่ ยธ ๐๗๐๘.๔/๑๔๕๐ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๘ กำชับการปฏิบัติ ในการดูแลรักษาผู้ต้องขังป่วย โดยให้มีการบันทึกการตรวจสุขภาพผู้ต้องขังทุกรายและทุกกรณีตามมาตรฐาน วิชาชีพ พร้อมทั้งลงลายมือชื่อผู้ตรวจ ถ่ายภาพ ฯลฯ นอกจากนั้น ยังกำหนดให้แจ้งข้อมูลและชี้แจงผลการตรวจ ร่างกายแก่ญาติ หรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้แพทย์เป็นผู้ชี้แจง

๔. ข้อเสนอให้กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการตรวจร่างกายผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมตัว ที่ไม่เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรณีที่มีการร้องว่าถูกทรมานฯ โดยให้ตรวจสอบว่า มีร่องรอย หรือ บาดแผลปรากฏที่ร่างกายของผู้ต้องหาแรกเข้า และประสานสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เพื่อขอให้ จัดแพทย์ทางด้านนิติเวช หรือ นิติวิทยาศาสตร์ ตรวจผู้ต้องหาร่วมกับแพทย์ของกรมราชทัณฑ์ทันที ประเด็นนี้ กรมราชทัณฑ์ เห็นว่าข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นเรื่องการควบคุมตัวก่อนเข้าสู่ กระบวนการตามกฎหมาย แต่หากเป็นกรณีที่เข้าสู่กระบวนการตามกฎหมาย กรมราชทัณฑ์จะดำเนินการตรวจ ร่างกายตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาตามหมายศาล หรือ ผู้ต้องหาตามกฎหมายการศึก อย่างไรก็ตาม การตรวจร่างกาย และตรวจรักษา โดยปกติจะดำเนินการโดยแพทย์ของกรมราชทัณฑ์ และ

หากจำเป็นต้องส่งต่อ จะส่งไปโรงพยาบาลของรัฐ แต่ปัจจุบันยังไม่มียงบประมาณในการส่งตัวให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เว้นแต่กรณีที่มีการร้องขอ กรมราชทัณฑ์จะประสานขอความอนุเคราะห์จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ โดยพิจารณาเป็นรายกรณี ซึ่งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ก็ไม่ขัดข้อง ทั้งนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เสนอว่าหากมีความจำเป็นอาจขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนยุติธรรมได้

๕. ข้อเสนอให้กรมราชทัณฑ์พิจารณาให้การสนับสนุน พร้อมทั้งให้ความร่วมมือในการอนุญาตให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมเจ้าหน้าที่เข้าพบ หรือ เข้าตรวจเยี่ยมผู้ต้องหาที่ถูกทรมานฯ หรือ ถูกทำร้ายทรมานหลังจากที่มีการร้องขอ และกำชับให้เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน กรมราชทัณฑ์ไม่มีข้อขัดข้องต่อข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากในทางปฏิบัติกรมราชทัณฑ์ได้มีการพิจารณาอนุญาตให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ เข้าพบ หรือ เข้าตรวจเยี่ยมผู้ต้องหาตามที่ได้รับการร้องขอได้อยู่แล้ว โดยจะพิจารณาเป็นรายกรณี สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์นั้น มีระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน และมีการอบรมเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนเป็นประจำอยู่แล้ว

๖. ข้อเสนอให้มีการจัดฝึกอบรมความรู้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ตามหลักสิทธิมนุษยชน และให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนทำหน้าที่ในการตรวจสอบกรณีต่างๆ ที่เสี่ยงต่อการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดความชอบธรรม ทุกหน่วยงานยืนยันว่ามีการจัดฝึกอบรมความรู้การปฏิบัติงานตามภารกิจโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนอยู่แล้ว และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะหน่วยงานหลักภาครัฐด้านสิทธิมนุษยชนได้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงพันธกรณีระหว่างประเทศให้กับทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ในการนี้ ที่ประชุมรับว่าจะนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปปฏิบัติ โดยจะกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/งบประมาณเกี่ยวกับการฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนที่ชัดเจน

ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ประชุมร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๙ ระหว่างเวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อแจ้งให้ทราบถึงผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

พ. ๓๖๑๓

(ไพบุลย์ คัมฉายา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐๒ ๑๔๑ ๒๗๕๒

โทรสาร ๐๒ ๑๔๓ ๙๖๗๕